

Szkolny Program Profilaktyki

***Zespołu Szkół Integracyjnych
w Chorzowie***

2015/2016

Podstawy prawne programu.

1. Konwencja o prawach dziecka

Art. 33. (aneks): „Państwa – Strony będą podejmowały wszelkie odpowiednie kroki, w tym ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty, w celu zapewnienia ochrony dzieci przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych i substancji psychotropowych, zgodnie z ich zdefiniowaniem w odpowiednich umowach międzynarodowych oraz w celu zapobiegania wykorzystywaniu dzieci do nielegalnej produkcji tego typu substancji i handlu nimi.”

2. Konstytucja Rzeczypospolitej. Art. 72.

3. Kodeks postępowania karnego z dnia 6 kwietnia 1997 r. Art. 304.

4. Kodeks postępowania cywilnego, Art. 572 (Dział II, rozdział 2).

5. Ustawy i rozporządzenia:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. z późniejszymi zmianami
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r.
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 oraz z 2015r. poz. 28 i 875)
- Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 23 lipca 2008 r.
- Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
- Rozporządzenie MEN z dnia 27 maja 2009 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. z 2009 Nr 83, poz. 693)
- Rozporządzenie MEN z dnia 24 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2010 r. Nr 156, poz. 1047).
- Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228; poz. 1487).
- Rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu, i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2015 poz. 1249)

Podstawy teoretyczne programu.

Szkolny Program Profilaktyki bazuje na **Teorii czynników ryzyka i czynników chroniących** (Garmezy, Hawkins, Baxley). Zredagowanie SPP w oparciu o założenia podanej teorii było możliwe po przeprowadzeniu **diagnozy sytuacji dydaktyczno-wychowawczej** w szkole przy użyciu następujących narzędzi badawczych:

- ankiety skierowanej do uczniów klas 4-6 SP oraz klas 1-3 gimnazjum – wypełnianej w trybie on-line;
- ankiety skierowanej do nauczycieli uczących w Zespole Szkół Integracyjnych w Chorzowie;
- ankiety skierowanej do rodziców uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjum dotyczącej bezpieczeństwa w szkole.
- ankiety skierowanej do innych pracowników szkoły (administracja i obsługa).

Badania zostały przeprowadzone w styczniu i lutym 2016 roku, wykorzystane narzędzia oraz wyniki badań (analiza ilościowa) znajdują się w dokumentacji szkoły (załącznik nr 1).

Pozostała dokumentacja wykorzystana podczas konstruowania Szkolnego Programu Profilaktyki:

- dokumentacja dotycząca działań interwencyjnych – dokumentacja pedagoga i psychologa szkolnego oraz wychowawców klas;
- analiza osiągnięć szkolnych – zwłaszcza klasyfikacja na I-sze półrocze w roku szkolnym 2015/2016;
- analiza bieżącej frekwencji uczniów.

Analiza wyników badań.

W oparciu o wyniki badań dokonano identyfikacji niepokojących objawów w dwóch obszarach: naruszania dyscypliny szkolnej i niedostosowania społecznego w środowisku uczniowskim. Na podstawie obserwacji środowiska szkolnego i przeprowadzonej diagnozy dokonano werbalizacji problemów w następujących obszarach:

1. **Naruszania dyscypliny szkolnej** – absencja szkolna, wagary, spóźnienia, samowolne opuszczanie terenu szkoły, ucieczki z lekcji.
2. **Przejawów niedostosowania społecznego w środowisku uczniowskim** – palenie papierosów, inicjacje alkoholowe, kradzieże (głównie słodyczy).
3. **Agresji i przemocy rówieśniczej.**

Identyfikacja niepokojących objawów	Werbalizacja problemów szkolnych
1. Wskaźniki naruszania dyscypliny szkolnej:	
<ul style="list-style-type: none"> - niska frekwencja uczniów/absencja szkolna - wagary - spóźnienia - samowolne opuszczanie terenu szkoły - ucieczki z lekcji - nieprzestrzeganie norm postępowania w stosunku do innych uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły - niskie potrzeby edukacyjne - słabe zainteresowanie młodzieży celami i zadaniami stojącymi przed szkołą, byciem odpowiedzialnym za wyniki jej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - celowe łamanie dyscypliny szkolnej - ucieczka przed odpowiedzialnością - lęk przed szkołą, oceną, nauczycielem - brak zainteresowania ze strony rodziców - zaznaczenie swojej odrębności - zachowania demonstracyjne, opozycyjne i buntownicze - rozładowanie złości - manifestacja opozycji wobec autorytetów, norm i wartości ogólnie akceptowanych - nieradzenie sobie z porażką. - niska potrzeba osiągnięć i sukcesu - brak motywacji do nauki - traktowanie nauki jako nakazu - brak kontroli ze strony rodziców - niska samoocena uczniów - brak odpowiedzialności za siebie i innych - przedkładanie przyjemności nad obowiązki - skupienie na swoich prawach a nie obowiązkach - podważanie podstawowych autorytetów społecznych, w tym nauczycieli
2. Wskaźniki zachowań ryzykownych w środowisku szkolnym:	
<ul style="list-style-type: none"> - palenie papierosów przez uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> - presja rówieśnicza - działania zmierzające do zademonstrowania sobie i innym osobom znaczącym ważnych atrybutów własnej tożsamości - identyfikacja z dysfunkcyjną grupą młodzieżową (preferowanie określonych negatywnych zachowań oraz negatywnego systemu wartości)

- inicjacje alkoholowe	- wchodzenie w zachowania ryzykowne - demonstracja zachowań pozwalających na pozorne osiągnięcie wyższej pozycji społecznej lub wyższego poziomu rozwoju - niemożność spełnienia oczekiwań osób znaczących
- różne formy agresji i przemocy w szkole	- redukcja lęków, frustracji, obaw związanych z niepowodzeniami w realizowaniu zadań szkolnych i niemożność spełnienia oczekiwań rodziców - niemożność spełnienia oczekiwań osób znaczących
- niska kultura słowa, wulgaryzmy, agresja słowna	- powielanie negatywnych wzorców społecznych - brak umiejętności wyrażania emocji w inny, społecznie aprobowany sposób

Ważnym zadaniem zespołu opracowującego Szkolny Program Profilaktyki było określenie czynników ryzyka i czynników chroniących oraz sformułowanie działań osłabiających i wzmacniających te czynniki zgodnie z Teorią czynników ryzyka i czynników chroniących / Garnezy, Hawkins, Baxley /.

Czynniki ryzyka	Czynniki chroniące wspólne dla zachowań problemowych.
------------------------	---

Związane z jednostką

<ul style="list-style-type: none"> • pasywne formy spędzania czasu wolnego (internet, TV, gry komputerowe) • poszukiwanie wrażeń • nieadekwatna ekspresja gniewu • zaburzenia zachowania • preferowanie niezależności – promowanie i akceptowanie egocentryzmu • niepowodzenia szkolne • niska zaradność życiowa • relacje ze środowiskiem dysfunkcyjnym rówieśniczym • niska samoocena • deprecjonowanie siebie • presja rówieśnicza 	<ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie religijne • czytelne wartości, normy, zasady • poczucie sensu życia • przekonanie o szkodliwości środków psychoaktywnych • docenianie osiągnięć szkolnych • kompetencje społeczne • zaangażowanie społeczne • umiejętności życiowe • aspiracje życiowe i cele życiowe • poczucie własnej tożsamości • samodyscyplina • sukcesy szkolne • zainteresowanie nauką • atmosfera szkolna motywująca do nauki • aktywność poznawcza ucznia
---	---

Związane z grupą rówieśniczą

<ul style="list-style-type: none">• zachowania problemowe rówieśników• postawy akceptujące wśród rówieśników• negatywna presja rówieśnicza• brak umiejętności społecznych• modelowanie postaw negatywnych, nieakceptowanych	<ul style="list-style-type: none">• konstruktywne i bogate doświadczenia społeczne i poznawcze• pozytywna aktywność społeczna• przynależność do grupy o pozytywnym charakterze• zaangażowanie w grupowe zajęcia pozalekcyjne• pozytywna kontrola rówieśnicza• zasady, wartości i normy ważne w szkolnej społeczności
---	---

Związane z rodziną

<ul style="list-style-type: none">• kryzys wartości rodziny, osłabienie jej roli w życiu dziecka• bezrobocie• dysfunkcja rodziny• zaburzona lub brak relacji dziecko – rodzina – szkoła• brak pozytywnych wzorców zachowań wśród dorosłych• podważanie podstawowych autorytetów społecznych	<ul style="list-style-type: none">• świadomość społeczna• rola relacji dziecko – rodzic• współpraca rodzic - nauczyciel
--	---

W celu opracowania struktury i treści SPP wykorzystano następujące **strategie profilaktyczne** skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli:

- Strategie **informacyjne**, aby dostarczyć adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru
- Strategie **edukacyjne**, aby pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych
- Strategie **działań alternatywnych**, aby pomóc w zaspokajaniu ważnych potrzeb oraz osiągania satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną
- Strategie **interwencyjne**, aby pomóc osobom mającym trudności oraz wspierać w sytuacjach kryzysowych
- Strategie **zmian środowiskowych**, aby identyfikować i zmieniać czynniki środowiska społecznego, które sprzyjają zachowaniom problemowym.

Cele i zadania programu.

CEL OGÓLNY:

Modyfikowanie i eliminowanie niewłaściwych postaw i zachowań oraz promowanie zdrowego stylu życia.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia.
2. Inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.

ZADANIA Szkolnego Programu Profilaktyki zostały spisane w **załączniku nr 2**, który stanowi integralną część niniejszego programu. Ponieważ działania profilaktyczne nie są oddzielną działalnością w szkole, lecz stanowią nieodłączną część procesu wychowania – zadania Szkolnego Programu Profilaktyki opisane są w 4 obszarach tożsamych z czterema podstawowymi elementami procesu wychowania. Zatem zaplanowane działania będą realizowane w następujących obszarach:

- a) **WSPOMAGANIE** rozwoju ucznia,
- b) **KORYGOWANIE** dysfunkcji ucznia i środowiska szkolnego,
- c) **KSZTAŁTOWANIE** właściwych postaw i wartości,
- d) **ZAPOBIEGANIE** zdarzeniom i czynnikom zakłócającym prawidłowy rozwój ucznia.

Procedury oceny skuteczności programu.

- określenie celów ewaluacji,
- analiza sytuacji szkolnej / problemowej po etapach kształcenia,
- systematyczne spotkania zespołu wychowawczego dokonującego oceny sytuacji na bieżąco,
- przeprowadzenie ewaluacji programu,
- okresowa diagnoza sytuacji w zakresie wybranych zachowań ryzykownych,
- opracowanie procedury informowania o wynikach ewaluacji programu,
- wnioski i wprowadzenie zmian.